

**L'AUCA
DEL
COOPERATIVISTA**

1927

UNIÓ DE COOPERADORS DE MATARÓ

1987

Amb vinyetes i rodolins de N'Antoni Luis, La Unió de Cooperadors de Mataró es complau d'oferir-vos, a cooperadors i ciutadans aquesta auca a fi que tots -uns i altres- de forma distreta i agradosa, puguin assolir un coneixement històric i real de les incidències mantingudes per la cooperativa al llarg de molts (massa) anys i que ha de culminar (així ho esperem) amb la recuperació del patrimoni de «les cooperatives».

El contingut d'aquesta obra esdevé, tanmateix, la història del cooperativisme de consum a la nostra ciutat i els protagonistes de la qual foren uns homes senzills i mancats de recursos però proveïts d'una grandiositat de cor i d'un entusiasme a tota prova.

Els que en un principi cregueren en l'ideal cooperatiu, decididament es llançaren a la creació d'una obra que, possiblement sense saber-ho, esdevindria socialment de cabdal importància que amb el pas dels anys adquiriria una dimensió insospitada i alhora un suport en els moments difícils per a la classe treballadora de la nostra ciutat.

Serveixi d'exemple per a nosaltres la pauta assenyalada per aquells homes que del no-res crearen unes estructures, bé que oneroses, aparellades sempre per un fervorós sentiment de solidaritat i companyonatge, sota el lema «cooperació».

Desitjaríem que els exemples exposats servissin de motor per tal que els individus i grups diversos despertin i mirin de fit a fit el fet cooperatiu i el bagatge social i cultural que el mateix comporta. Serveixi, també, perquè la societat mateixa i llurs institucions puguin mirar-s'hi sense recel i creixin coincidint en interessos comuns sense perdre la individualitat conscients d'aquesta realitat democràtica i que el nostre sentir i el nostre esforç condueixi el cooperativisme al lloc que amb justícia li correspon, procurant, en tot moment, que no ens manquin les eines necessàries per a la seva continuïtat.

La Junta.

Sant Jordi/Festa del llibre, 1988

Rememrança

Evocar la Unió de Cooperadors de Mataró és per a mi una rememrança que em retorna a uns anys de la vida en la que hom es creu que amb la seva participació decidirà a canviar un món que creu injust. ¿Nostàlgia de la joventut?. Evidentment, sí!. Personalment els lligams que en aquell temps vaig establir amb el cooperativisme eren estrictament ideològics; creia i, encara crec, que les associacions cooperatives en el seu desenvolupament, creen unes relacions solidàriament més humanes i econòmicament més justes, les quals incideixen en el seu entorn i en el conjunt de la societat.

Al recordar avui els vincles que m'uniren amb la Unió de Cooperadors de Mataró, fan reviu en mi una etapa molt significativa del cooperativisme a Catalunya i, no solament per la valoració del seu pes econòmic sinó, per un fet quasibé insòlit en el cooperativisme internacional: la seva presència com a centre de relació social en la vida de molts pobles i barriades de la capital de Catalunya.

La insurrecció militar contra les institucions republicanes i, com a conseqüència, el desenvolupament de la guerra civil i el seu desenllaç, condicionà la vida democràtica de les societats cooperatives que les classes obreres i populars s'havien donat en el transcurs de més de cinquanta anys de generosos esforços i treball. Localment, les forces més retrògades i els interessos particulars, a l'empar del nou règim polític que s'abatia damunt d'Espanya, assaltaren i s'apropriaren dels béns de les cooperatives i, al marge de qualsevol llei, expropiaren el seu patrimoni. Aquestes cooperatives pagaven el seu pecat d'ésser l'exponent de la capacitat creativa de les classes populars que, mitjançant l'associacionisme voluntari i democràtic generaven una riquesa col·lectiva.

Més de cent cooperatives de consumidors i agrícoles veieren els seus béns i patrimonis confiscats. Entre elles la Unió de Cooperadors de Mataró. Per aquells qui no hagin viscut o estudiat, puc dir i afirmar que la Unió de Cooperadors de Mataró fou un exemple car, era la resultat de la unió de diverses societats cooperatives. Encara que localment, en aquella època, hi havien cooperatives amb una forta implantació, la tònica general de les cooperatives de consumidors de Catalunya, era el seu fraccionament orgànic i administratiu. En homenatge a la Unió de Cooperadors de Mataró no puc deixar d'evocar un fet històric: En els anys 1933 i 1934, nasqueren en el si de les diverses cooperatives de Catalunya, seccions de joventuts cooperatistes

que tot seguit s'associaren en un Comitè d'Enllaç i que, més tard, de forma federativa, crearen la Unió de Joventuts Cooperatistes de Catalunya. Mataró creà també la seva Secció Juvenil que agrupava desenes de joves i noies amb diverses activitats culturals i esportives. Pel fet d'assumir la presidència de les joventuts coop. catalanes, la Unió de Cooperadors de Mataró m'invitava sovint a actes commemoratius o de divulgació dels ideals de la 1a. Cooperació. La meua posició crítica, aleshores i ara, envers el fraccionament de les societats cooperatives, em creà les simpaties dels dirigents del cooperativisme a Mataró, que no perdien oportunitat per a que em trobés entre ells. El resultat fou que es crearen forts vincles d'amistat amb els dirigents de la Unió de Cooperadors i els de la joventut.

Mataró avui, encara que sigui la seu d'exemplars cooperatives de treball associat, no disposa d'una cooperativa de consumidors. L'important patrimoni que en el seu dia creà el treball i la generositat dels seus socis, no els hi ha estat retornat; es troba en litigi. La necessitat de la defensa del consumidor; la importància en el present i la tradició cooperativa de la ciutat de Mataró, fan indispensable la presència d'una cooperativa de consumidors.

El govern socialista de Madrid ha reconegut l'expoliació que en el seu dia foren víctimes les cooperatives de Catalunya i, ha votat una indemnització econòmica per venir en ajuda a aquells cooperadors que, havent recobrat o no el seu patrimoni històric, vulguin reempendre l'activitat econòmica de la cooperativa; recolzant a la vegada, els processos d'entesa entre els cooperadors i aquells qui, particulars, associacions o institucions, siguin actualment els usufructuaris dels patrimonis cooperatius confiscats.

Fem vots perquè el seny català s'imposi i que Mataró pugui recobrar en el si del cooperativisme de consum el lloc preeminent que en el seu dia fou el seu.

Andreu Cortines i Jaumot
President d'Honor de la Federació de Cooperatives de Consumidors de Catalunya.
President del Consell Superior de la Cooperació de la Generalitat de Catalunya.

FUTUR DEL COOPERATIVISME

Des que va ser fundada la Unió de Cooperadors de Mataró, l'any 1927, fins avui ha plogut molt... 60 anys no han passat en va. La gran majoria de cooperadors d'avui no havíem nascut encara.

Girant els ulls enrera veiem el següent quadre pel 1927:

- tota una efervescència social portava a una lluita obrerista i catalana en contra del dictador Primo de Rivera, que desembocà el 1931 en l'adveniment de la República;

- el cooperativisme de consum és el més actiu, el més idealista, el més desenvolupat, el més dinàmic...; les cooperatives agràries (sindicats agrícoles, aleshores) tenien problemes molt greus dins l'agricultura i, a més, se sentien molt allunyades dels altres sectors; les cooperatives de treball havien estat un intent renovat constantment des de 1840, però sovint interromput en el temps...

- l'ardor i la saba cooperativa provenien de les cooperatives de consum: organització de congressos, animació de la Federació de Cooperatives de Catalunya, edició del periòdic «Acció Cooperatista» i de l'Almanac de la Cooperació...

- els homes de la Unió de Cooperadors de Mataró formaven part d'aquest estol d'animadors i militants cooperatistes...

Després, ja ho sabeu: la guerra civil, la victòria dels militars, 40 anys de foscor en el cooperativisme... dintre dels quals succeïren fets vergonyosos i indignants com els que portaren a la desviació del patrimoni de la Unió de Cooperadors de Mataró cap a altres mans.

Pel demés, en aquests seixanta anys han canviat tant les circumstàncies...!

Les cooperatives de consum d'articles d'alimentació han lliurat una batalla dura i moltes hi han deixat la pell. El sector alimentari és avui molt difícil i un grup valent de cooperatives, conjuntament amb la Federació de branca, està intentant trobar un espai en la defensa del consumidor...

En aquests darrers anys, la normalització política i cívica del país ha permès un redreçament del cooperativisme, una recuperació... Noves lleis, noves circumstàncies, noves estructures... Avui, tot i les dificultats existents hi ha una bona munió de coope-

ratives agrícoles, de cooperatives de treball associat, de cooperatives d'ensenyament, de detallistes, d'habitatges... Avui, les cooperatives són sobretot empreses, que només es diferencien de les mercantils per la seva estructura interna, pels seus òrgans i funcionament interns... Les cooperatives ja no són, com abans, associacions econòmiques i alhora culturals, cresols d'idealisme popular... Avui ja no s'omple de cooperadors l'estadi de Montjuïc com va succeir el 1933... La gent es mou en altres paràmetres.

Té, doncs, un futur clar i consistent el cooperativisme, després de tants canvis?

Efectivament, molts som els qui creiem en el futur, malgrat les mutacions enormes sofertes dins del propi cooperativisme a Catalunya i arreu, malgrat el canvi tant sorprenent de les circumstàncies socials...

Hi ha, certament, un futur en les cooperatives de treball, perquè entre les petites i les mitjanes empreses poden representar per a moltes activitats una forma de motivació i de responsabilització dels treballadors salvant així la viabilitat de moltes petites empreses. Dins el sector agrícola i ramader, les cooperatives tenen també un futur perquè representa l'única alternativa a la pagesia... També pel petit comerç al detall pot representar una alternativa important... I àdhuc, molts altres sectors del cooperativisme tenen en aquest un futur en la mesura en que els homes i dones que hi hagi al davant de les cooperatives, el facin possible.

Però, és cert, aquest futur només és possible si hi ha uns cooperadors de cor, uns cooperadors militants, uns cooperadors que es basquegin continuament per fer tangible la vivència dels principis cooperatius, de l'ètica cooperativa... i alhora esmercin moltes energies en aconseguir unes empreses cooperatives rendibles, en qualsevol sector que actuïn. En la mesura que hi hagi imaginació en aquesta tasca, en la mesura que l'estructura federativa es desenvolupi i s'aprofundeixi aquest futur serà positiu, optimista, engrescador.

Josep Castaño.

Director de l'Institut per a la
Promoció i la Formació Cooperatives.
GENERALITAT DE CATALUNYA.

L'AUCA DEL COOPERATIVISTA

(Dels inicis a la guerra civil)

El cooperativisme actual neix amb la Revolució Industrial. Una acció ben concertada una força coordinada.

L'usuari-productor és l'obrer consumidor.

Ja se sap que a tota acció s'hi oposa una reacció.

Davant de la patronal cal la cooperació social.

A un britànic municipi s'assenten els seus principis.

No hi ha xifra limitada pel nombre de gent afiliada.

Sortint-ne beneficiaris el mateix grup d'usuaris.

Repartint-se beneficis la gent de tots els oficis.

Mataró n'és davantera de la cooperació obrera.

El mil vuit-cents seixanta-quatre «L'Obrera Mataronenca» ja penca

Arrela la iniciativa i es fan més cooperatives.

Algunes són d'empresaris i, les més, de proletaris.

A tot arreu del país s'extén el mateix encis.

La primera república s'eixona i la llei de l'obrer «no és bona».

Però al prohibir l'obrerisme creix el cooperativisme.

I, pel què fa a casa nostra, tenim una bona mostra.

Una cooperativa primera és la dita «La Llanerres».

També al mil vuit-cents setanta «La Mataronesa» ja canta.

I per la gent de la mar «La Marítima» no hi pot faltar.

Quinze companys fant la penya fundant «La Portorriquenya».

El vuit-cents quasi fineix quan el primer Congrés ja neix.

Es una prova en escriu que el cooperativisme reeix.

Es rebutja la individualitat pel bé de la col·lectivitat.

«La Protectora Mataronenca» neix al carrer Porta Valdeix.

Lo de vendre y de fer pa «La Tahona» ho té molt clar.

Amb queviures, café i cultura «La Estrella» es recalca segura.

Són els darrers de la llista Radicals i Federalistes.

Trenta afiliats han fundat del partit «L'Economat».

La «Gran Guerra» n'és motiu de l'augment cooperatiu.

Les diverses entitats amplien activitats.

Ni «lock-outs» ni altres pressions fan tremolar les seccions.

Necessitant més espai creix el patrimoni com mai.

Per potenciar l'associació es crea la Federació.

Les cooperatives són prou madures per encarar dictadures.

Contra la pressió sindical el cooperativisme és internacional.

Es veu clar que ja n'és l'hora de fer «La Unió Protectora».

No es pretén sols consumir si no que cal produir.

I per fitar tant alt lloc la força és l'únic joc.

Davant de tanta pressió la força la dona la unió.

Argument que n'és raó de la «Unió de Cooperatives de Mataró».

Essent-ne el principal motiu l'ideal cooperatiu.

Respectant la ideologia sense deixar l'economia.

Quatre són les entitats que volen treballar plegats.

És dins l'any de l'Estatut que «L'Estrella» entra al «club».

En arribar la Guerra Civil «La Llanerres» engança el fil.

La bèl·lica confrontació afecta la cooperació.

Doncs per manca de matèries resorgeixen les misèries.

El daltabaix de la lluita Dona girada a la truita.

Iniciant-se amb el franquisme la crisi del cooperativisme.

(Del 1.939 a l'expoliació)

La primera salutació és la confiscació.

Considerats com marxistes es persegueix els cooperativistes.

Un cop salvats tants paranyes s'apleguen al cap de sis anys.

«...Es sagrada obligació integrarse en la Obra Nacional de Cooperación».

Els cooperativistes -ai «Dolores»- s'han tornat «cooperadores».

El retorn a la normalitat no és possible en realitat.

S'enriqueix l'«estraperliste» i va mermat el cooperativiste.

Espanya és món tancat pel feixisme dominant.

Retrocés econòmic i social és l'oferta dels «nacionals».

Sense diners i sense eines es pot avançar amb prou feines.

Per poguer tirar endavant les Cooperatives es van endeutant.

La crisi del cooperativisme també afecta el mutualisme.

La Mútua «La Alianza» mira el futur amb recança.

Per encarar la situació es pensa en una fusió.

Cooperativa i Mutualitat en una sola entitat.

Hi ha compromisos de cor per arribar a un ple acord.

Els socis cooperativistes seran amb tot dret mutualistes.

Les Cooperatives duen al «matrimoni» la dot del seu patrimoni.

El cobrament davant notari desgrava deutes hipotecaris.

Sense afliuixar cap «dinero» es firma «EL CEDO Y TRANSFIERO»

Un cop el patrimoni donat l'acord és paper mullat.

Uns anaven de badocs i altres jugaven de porcs.

Fil per randa aquesta jugada ha estat molt ben preparada.

El «Seguro libre» -lleí de nova edició- converteix al soci general en soci de secció.

Davant de l'Administració «matriu» el soci no pot dir ni «piu».

Modificant l'estructura la Junta actua segura.

Els socis compromissaris són franquistes i falsaris.

Un president militar això no podria faltar!

Ara, sense cap mirament ja pot fer i desfer el gerent.

Invaldar la fusió és la primera acció.

El que protesti és un boig o, molt pitjor; és un roig!

El patrimoni «cedit» ja és en mans d'uns mal p...!

En nom de la Mutualitat el cooperador és expoliat.

Aquella Junta manaire crea una Immobiliària.

N'és soci el mateix president i, com no! l'infame gerent.

El patrimoni és venut i tothom a passar per l'embut.

La Mútua és la venedora La Immobiliària la compradora.

La Mútua també és estafada doncs es dona per cobrada.

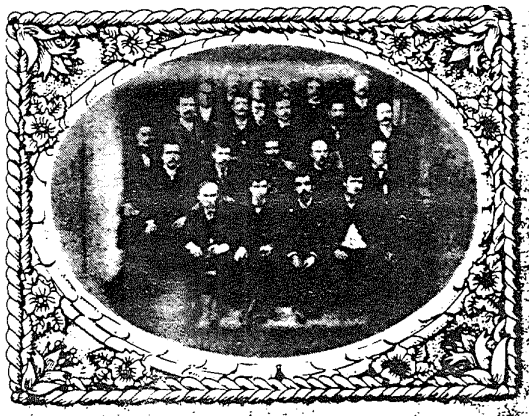
Per lucre i especulació es vol destruir la cooperació.

Doncs a instàncies del gerent es mana el desnonament.

Actuant ben recolzat pel coronel llorejat.

Com si fos en Pinochet actua en Miquel Jornet.

No deixant la repressió fins la total destrucció.

(Lluita per la recuperació del patrimoni dins de la dictadura) (Del 1.951 al 1.975)

Ja des de la «transferència» s'hi oposa una resistència.
 Doncs els socis cooperatius no són de tipus passiu.
 Ni els hi fa cap il·lusió el ser socis de secció.
 Assabentant-se seguit dels seus drets desposeïts.
 Tot i formant comissions demanant explicacions.
 Topant amb la passivitat davant del fet consumat.
 És temps que guanya en Jornet per veure si això fa un pet.
 Fins poguer arribar el moment del famós desnonament.
 Mutualista que protesta se'l fa fora de la «festa»!
 Hi ha hagut quatre expulsions i dues amonestacions.
 S'inicien accions legals vers els culpables principals.
 Molts socis han signat que l'acord és falsificat.
 Mai l'Assemblea ha aprovat el traspàs de l'Entitat.
 Aquest és l'argument emprat per presentar-se al Jutjat.
 Però la conxorxa és extensa una teranyina immensa.
 A tot arreu hi té arrels el llorejat coronel.
 L'advocat, home formal és pressionat des de «dalt».
 L'Administració, prepotent, fa rebutjar un president.
 Altres membres renovats també són foragitats.
 Sota el clima policial la força és sols el que val.
 D'exaltats i d'extremistes es tracta als cooperativistes.
 Amb polítics prejudicis són jutjats sense judicis.
 L'esperit cooperatiu se li enfum al Sr. Esquius.
 Doncs, fins i tot dimitit, signa a favor del bandit.

Diu en de manera implícita que el traspàs és cosa lícita.
 Més malgrat tantes pressions no s'affluïxen les accions.
 La nova Junta Rectora també reclama a tothora.
 Vol fer sentir la seva veu, escampar-la a tot arreu.
 Més la premsa a la ciutat no els hi fa gens de costat.
 Doncs ho tenen ben present que són veu del Moviment.
 La Junta de «La Alianza» porta molts anys, però no es cansa.
 Hi volen ser reelegits els mateixos eixorits.
 Valent-se de la Dictadura no hi ha cap més candidatura.
 Els socis cooperativistes no poden presentar cap llista.
 Veient el somni frustrat de regir la Mutualitat.
 Impedint-se la funció teòrica de la fusió.
 Es tanquen tots els locals, botigues i sucursals.
 Algú que ha comprat de fiat ara es fa l'aprofitat.
 Ni aquells acords ben pactats compleix la Mutualitat.
 Cooperador, ja ho saps: reclamacions a «can taps»!
 La Immobiliària fa «figa» i empenyora les botigues.
 El patrimoni tancat va quedant en mal estat.
 Lenta i progressivament s'incorpora nova gent.
 Mantenint-se sempre viu l'esperit cooperatiu.
 La Immobiliària no en surt provocant un nou ensurt.
 Doncs convoca una subhasta tractant d'aconseguir «pasta».
 Però tothom qui va a pujar és avisat a l'entrar.
 La subhasta és un fracàs doncs cap comprador en fa cas.
 El temps i molta paciència i una forta resistència.
 Tot esperant que la sort ens porti al bacallà mort.
 I ja, sense dictadura, fem la nova singladura.

(Lluita per la recuperació del patrimoni durant la transició i la democràcia) (Del 1.975 fins avui)

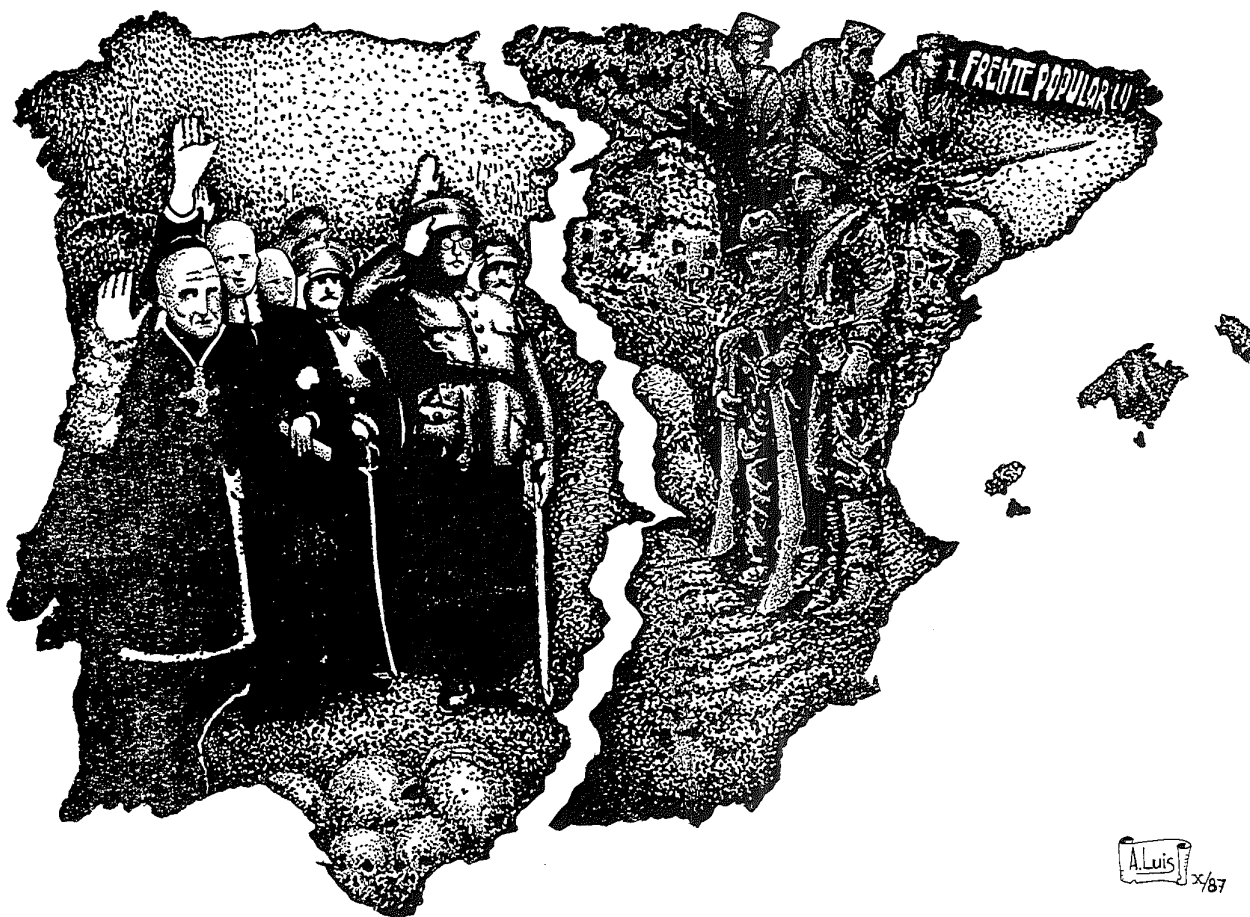
A cop de fets consumats volen treure's les propietats.
 L'ampliació és una raó bona per quedar-se «La Tahona».
 Encara hi ha reduïdes tancats, de càrrecs i autoritats.
 «Atado y bien atado», recordem, què posava el testament.
 Un President plorídic no vol deixar el seu escó:
 Més la democràcia, forta, truca valenta a la porta.
 I així són legalitzats molts partits a tot l'Estat.
 Per deixar la dictadura o transició o la ruptura.
 Ho signen ben decidits un bon grapat de partits.
 En són legals creditors La Unió de Cooperadors.
 Cal retornals-hi amb justícia el que prengué la cobdícia.
 La democràcia incipient estrena nou Parlament.
 També dins l'Ajuntament la democràcia s'extén.
 Sembla més optimista el futur cooperativista.
 Gaudint teòricament de l'aval de l'Ajuntament.
 L'ultra-dreta, emperò, treballa per veure si hi ha baralles.
 Doncs enmig de tants d'ismes, encara és viu el franquisme.
 La gent de verd i xarol ens volen posar el dol.
 «Todos al suelo», escridassen, mentre l'hemicicle arrassen.
 Molt «educadament» silencien el Parlament.
 Per sort aquest cop d'estat és aturat i frustrat.
 Alguns partits escamats ara van com escaldats.
 Es veu la possibilitat de negociar amb la Mutualitat.
 Hi pot fer de mediador l'Alcalde en Joan Majó.
 Més l'actitut de «L'Aliança» provoca desconfiança.
 Doncs solament hi ha paraules i cap fet damunt la taula.
 Es refreda l'esperança doncs la negociació no avança.
 Ningú fa cas de la veu: -que ens treuen de «l'Ateneu»!
 Necessiten més que mai disposar d'un bon espai.
 Hi ha una base i una raó excusant l'ocupació.
 Afrontant la diatriba es llença la Cooperativa.
 Un grup de cooperadors es mou ocupant el «Café Nou».
 No fa cap gràcia aquest fet ni a l'Alcalde ni en Jornet.
 És aquest un cop molt fort que precipita un acord.

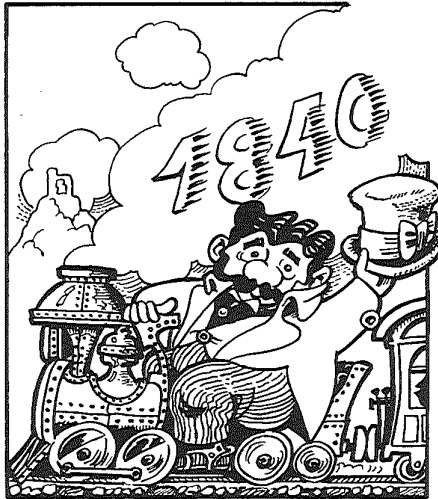
Trenta milions pagaran els de la Casa Gran.
 Una toma cal deixar; el local del «Café de Mar».
 El patrimoni, íntegrament, serà de l'Ajuntament.
 Si el patrimoni és lliurat un objectiu és lograt.
 Però no queda massa clar el perquè s'ha de pagar.
 D'una manera sobtada es produeix l'alcaldata.
 De forma unilateral imposa tancar el local.
 Més els cooperadors, encadenats, es neguen a ser desallotjats.
 Fins i tot els regidors recolzen als cooperadors.
 Han de declarar al Jutjat les màximes autoritats.
 Per ser instrument de la guerra també és instat el Sr. Serra.
 Rient -o plorant- un trieni i encara no hi ha conveni.
 Els gegants queden plantats davant de la Mutualitat.
 A la casa del gerent també s'hi para la gent.
 Els cartells demanen gràcia, justícia, responsabilitat i democràcia.
 A «L'Aliança» algú s'espanta doncs hi ha qui estira la manta.
 Un col·lectiu i un doctor denuncien al voltor.
 El jutge disposa la intervenció d'arxius i documentació.
 L'actuació del Jutjat aviat dóna resultats.
 Una cosa és imminent: la dimissió del gerent.
 Per culpa de males gestions dos-cents «quilos» en sancions.
 Noranta més deu fan cent.
 Tot el «paquet pel gerent».
 Els cooperadors mutualistes demanen passar revista.
 Treballar i cercar solucions, ambdues institucions.
 Fer que sigui unitat democràcia i mutualitat.
 El que l'especulació va embrutar cal tornar-ho a netejar.
 Tant sols fent devolució dels béns de la cooperació.
 Cooperador, movilitza't! Desperta't, solidaritza't!
 Fem de la força amb comú nostre present i futur.
 Mataró n'és testimoni de la lluita pel patrimoni.
 Com la força va fundar, va fer créixer i ajuntar.
 Resistint tantes pressions, conxorxes i persecucions.
 Mantenint encès el caliu de l'esperit cooperatiu.
 Renovant fins avui dia tota la seva energia.
 Commemorant seixanta anys, d'alegries, dols i danyos.
 Reclamant amb forta veu el fruit del que som hereus.
 I des d'aquí proclamem que hem estat, som i serem!

(Dels inicis a la guerra civil)

El cooperativisme actual
neix amb la Revolució Industrial.

Una acció ben concertada
una força coordinada.

L'usuari-productor
és l'obrer consumidor.

Ja se sap que a tota acció
s'hi oposa una reacció.

Davant de la patronal
cal la cooperació social.

A un britànic municipi
s'assenten els seus principis.

No hi ha xifra limitada
pel nombre de gent afiliada.

Sortint-ne beneficiaris
el mateix grup d'usuaris.

Repartint-se beneficis
la gent de tots els oficis.

Mataró n'és davantera
de la cooperació obrera.

El mil vuit-cents seixanta-quatre ja penca
«L'Obrera Mataronenca».

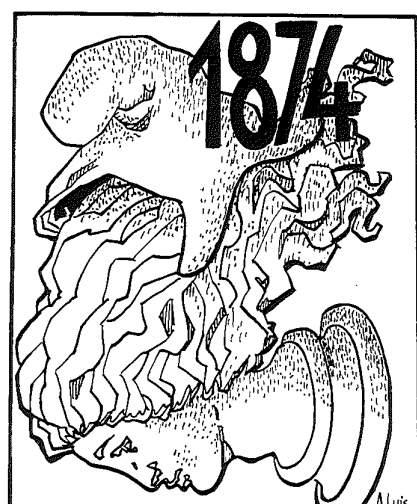
Arrela la iniciativa
i es fan més cooperatives.

Algunes són d'empresaris
i, les més, de proletaris.

A tot arreu del país
s'extén el mateix encís.

La primera república s'eixona
i la llei de l'obrer «no és bona».

Però al prohibir l'obrerisme
creix el cooperativisme.

I, pel que fa a casa nostra,
tenim una bona mostra.

Una cooperativa primera
és la dita «La LLavaneres».

També al mil vuit-cents setanta
«La Mataronesa» ja canta.

I per la gent de la mar
«La Marítima» no hi pot faltar.

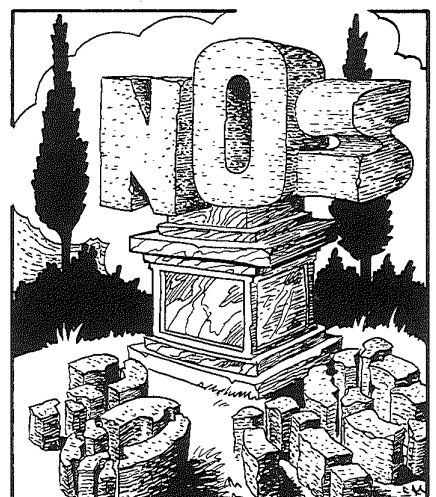
Quinze companys fant la penya
fundant «La Portorriquenya».

El vuit-cents quasi fineix
quan el primer Congrés ja neix.

És una prova en escriu
que el cooperativisme reeix.

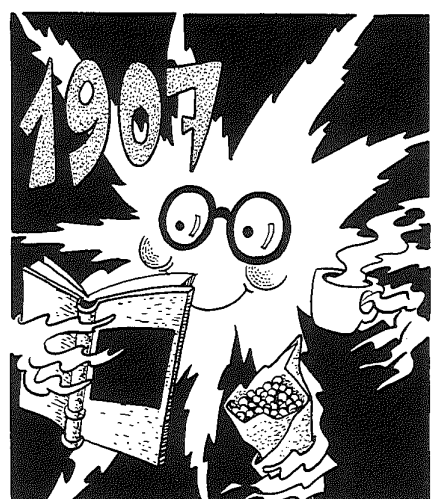
Es rebutja la individualitat
pel bé de la collectivitat.

«La Protectora Mataronense» neix
al carrer Porta Valldeix.

Lo de vendre y de fer pa
«La Tahona» ho té molt clar.

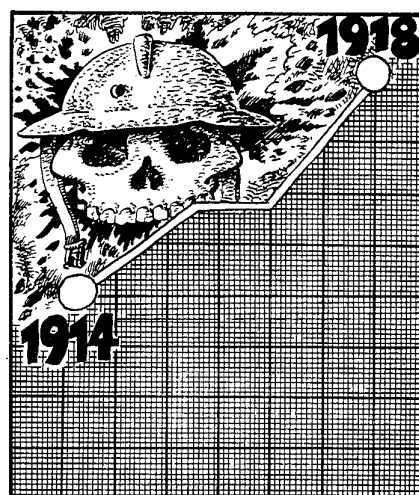
Amb queviures, cafè i cultura
«La Estrella» es recalca segura.

Són els darrers de la llista Radicals i Federalistes.

Trenta afiliats han fundat del partit «L'Economat».

La «Gran Guerra» n'és motiu de l'augment cooperatiu.

Les diverses entitats amplien activitats.

Ni «lock-outs» ni altres pressions fan tremolar les seccions.

Necessitant més espai creix el patrimoni com mai.

Per potenciar l'associació es crea la Federació.

Les cooperatives són prou madures per encarar dictadures.

Davant la repressió al sindicat les cooperatives s'han internacionalitzat.

Es veu clar que ja n'és l'hora de fer «La Unió Protectora».

No es pretén sols consumir si no que cal produir.

I per fitar tant alt lloc la força és l'únic joc.

Davant de tanta pressió la força la dóna la unió.

Argument que n'és raó de la «Unió de Cooperatives de Mataró».

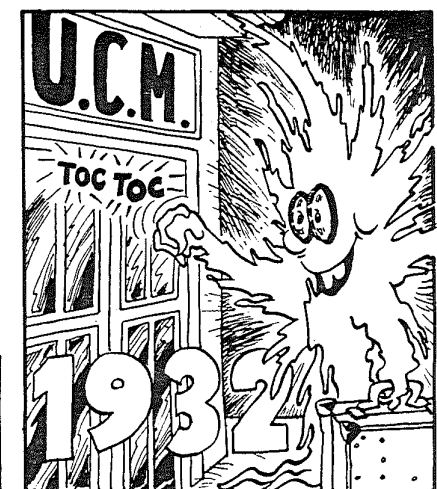
Essent-ne el principal motiu l'ideal cooperatiu.

Respectant la ideologia sense deixar l'economia.

Quatre són les entitats que volen treballar plegats.

És dins l'any de l'Estatut que «L'Estrella» entra al «club».

En arribar la Guerra Civil
«La Llavanes» enganxa el fil.

La bèl·lica confrontació
afecta la cooperació.

Doncs per manca de matèries
ressorgeixen les misèries.

El daltabaix de la lluita
Dóna girada a la truita.

Iniciant-se amb el franquisme
la crisi del cooperativisme.

FÍ DE LA PRIMERA PART

(Del 1.939 a l'expoliació)

La primera salutació és la confiscació.

Considerats com marxistes es persegueix els cooperativistes.

Un cop salvats tants paranyes s'apleguen al cap de sis anys.

«...Es sagrada obligación integrarse en la Obra Nacional de Cooperación».

Els cooperativistes -ai «Dolores»!- s'han tornat «cooperadores».

El retorn a la normalitat no és possible en realitat.

S'enriqueix l'estraperliste i va mermat el cooperativiste.

Espanya és món tancat pel feixisme dominant.

Retrocés econòmic i social és l'oferta dels «nacionals».

Sense diners i sense eines es pot avançar amb prou feines.

Per poguer tirar endavant les Cooperatives es van endeutant.

La crisi del cooperativisme també afecta el mutualisme.

La Mútua «La Alianza» mira el futur amb recança.

Per encarar la situació es pensa en una fusió.

Cooperativa i Mutualitat en una sola entitat.

Hi han compromisos de cor per arribar a un ple acord.

Els socis cooperativistes seran amb tot dret mutualistes.

Les Cooperatives duen al «matrimoni» la dot del seu patrimoni.

El cobrament davant notari desgrava deutes hipotecaris.

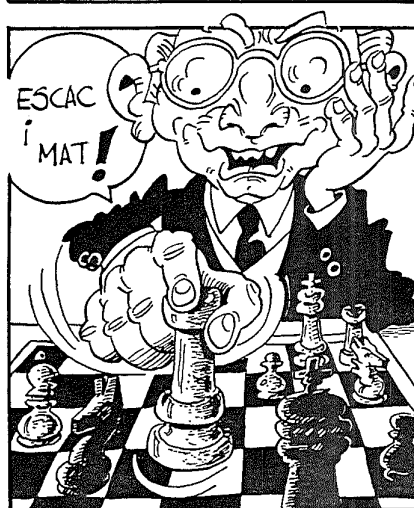
Sense afliuixar cap «dinero» es firma «EL CEDO Y TRANSFIERO»

Un cop el patrimoni donat l'acord és paper mullat.

Uns anaven de badocs i altres jugaven de porcs.

Fil per randa aquesta jugada ha estat molt ben preparada.

El «Seguro libre» -lleï de nova edició- converteix al soci general en soci de secció.

Davant de l'Administració «matriu» el soci no pot dir ni «piu».

Modificant l'estructura la Junta actua segura.

Els socis compromissaris són franquistes i falsaris.

Un president militar això no podria faltar!

Ara, sense cap mirament ja pot fer i desfer el gerent.

Invalidar la fusió és la primera acció.

El que protesti és un boig o, molt pitjor, és un roig!.

El patrimoni «credit» ja és en mans d'uns mal p...!

En nom de la Mutualitat el cooperador és expropiat.

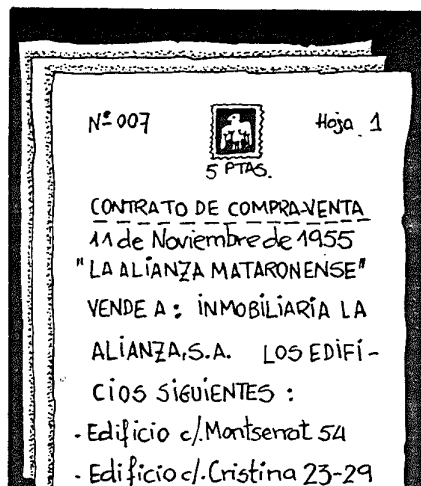
Aquella Junta manaire crea una Immobiliària.

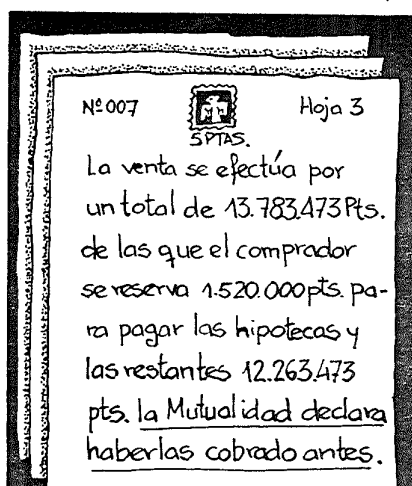
N'és soci el mateix president i, com no! l'infame gerent.

El patrimoni és venut i tothom a passar per l'embut.

La Mútua és la venedora
La Immobiliària la compradora.

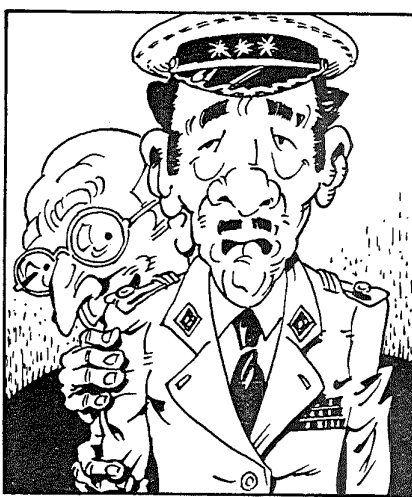
La Mútua també és estafada
doncs es dona per cobrada.

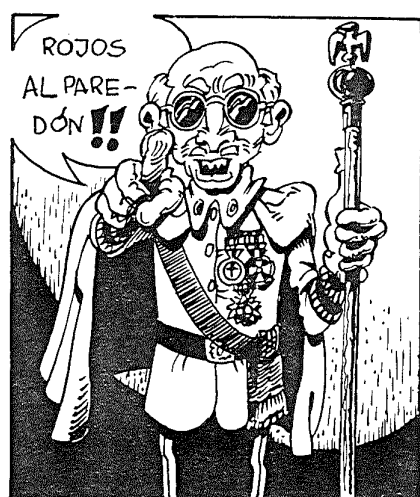
Per lucre i especulació
es vol destruir la cooperació.

Doncs a instàncies del gerent
es mana el desnonament.

Actuant ben recolzat
pel coronel llorejat.

Com si fos en Pinochet
actua en Miquel Jornet.

No deixant la repressió
fins la total destrucció.

FI DE LA SEGONA PART

(Lluita per la recuperació del patrimoni dins de la dictadura)

(Del 1.951 al 1.975)

Ja des de la «transferència» s'hi oposa una resistència.

Doncs els socis cooperatius no són de tipus passiu.

Ni els hi fa cap il·lusió el ser socis de secció.

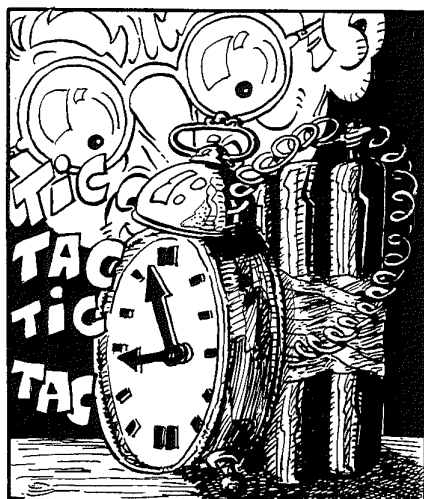
Assabentant-se seguit dels seus drets desposseïts.

Tot i formant comissions demanant explicacions.

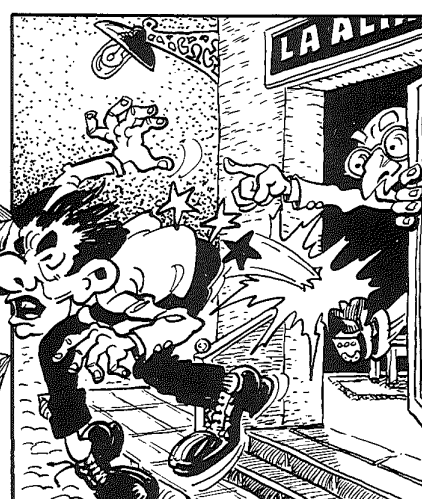
Topant amb la passivitat davant del fet consumat.

És temps que guanya en Jornet per veure si això fa un pet.

Fins poder arribar el moment del famós desnonament.

Mutualista que protesta se'l fa fora de la «festa»!

BAIXA COMA SOCIIS :

- Rafael Carreras Rovira
- Joan Martí Peiris
- Joan Bonareu Navarra
- Antoni Macià Comas

1 Febrer 1956

SOCIIS AMONESTATS :

- Angel Claramunt Pons
- Marià Claus Rosset

1 Febrer 1956

Hi ha hagut quatre expulsions i dues amonestacions.

ENS HEM
ATIPAT DE
VOLER PARLAR.

ELS FOTEM A
"CAL BARBER"

A. Luis
3/88

1956/57

S'inicien accions legals vers els culpables principals.

SÍ, SENYOR.
JA POT
SIGNAR

Molts socis han signat que l'acord és falsificat.

MAI L'ASSAMBLEA GENERAL
VA AUTORITZAR CAP ACORD
DE FUSIÓ I MENYS DE TRASPÀS

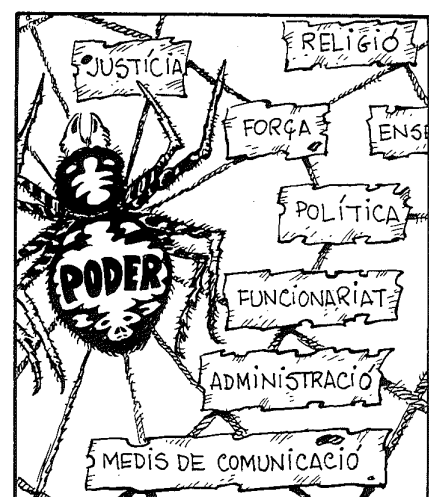

Mai l'Assemblea ha aprovat el traspàs de l'Entitat.

SEÑORÍA, CON LA
VENIA. EL DEMAN-
DANTE ACUSA DE
FALSIFICACIÓN...

Aquest és l'argument emprat per presentar-se al Jutjat.

Però la conxorxa és extensa una teranyina immensa.

¿QUÉ PUEDO HACER POR VD. AMI-
GO SALAS? VERÁ VD. MI
GENERAL. TENGO UN ASUNTILLO
EN PROVINCIAS...

A tot arreu hi té arrels el llorejat coronel.

ES VD. UN HOMBRE DE MUCHA VALÍA Y
BRILLANTE PORVENIR, CON UNA FAMI-
LIA EN QUIEN PENSAR.
SÍGA MI CONSEJO Y NO
SE MEZCLE EN TUR-
BIOS PLEITOS

L'advocat, home formal és pressionat des de «dalt».

UNION TERRITORIAL DE
COOPERATIVAS DE CONSUMO
BARCELONA 4 Marzo 1958

En uso de las atribuciones que me confieren, he acordado hacer uso de la facultad del derecho de veto contra los Sres. Antonio Macià Comas, Carmelo Monreal Beltrán y Gonzalo Palomar Simón, designados para los cargos de Jefe o Presidente, Sub-Jefe o Vocal 1º y tesorero respectivamente de la Junta Rectora de la "Unión de Cooperadores de Mataró" en la Asamblea General Extraordinaria celebrada por la indicada Entidad en fecha 26 de enero.

U.T.C.

El Presidente

Firmado: Antonio Hernández Barnús

L'Administració, prepotent, fa rebutjar un president.

Altres membres renovats
també són foragitats.

Sota el clima policial
la força és sols el que val.

D'exaltats i d'extremistes
es tracta als cooperativistes.

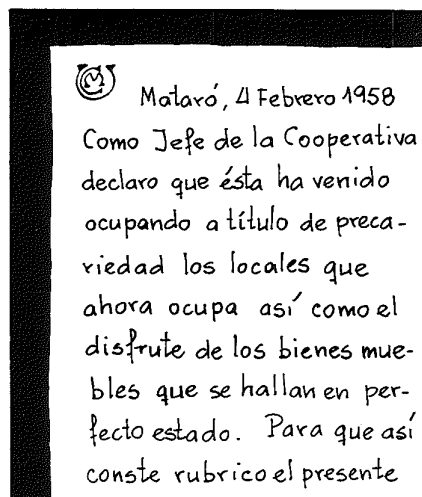
Amb polítics prejudicis
són jutjats sense judicis.

L'esperit cooperatiu
se li enfum al Sr. Esquiús.

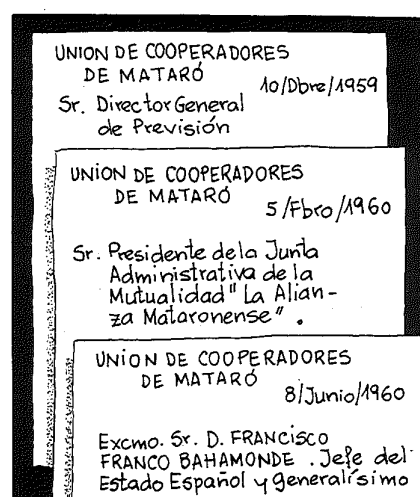
Doncs, fins i tot dimittit,
signa a favor del bandit.

Diuen de manera implícita
que el traspàs és cosa lícita.

Més malgrat tantes pressions
no s'afluïxen les accions.

La nova Junta Rectora
també reclama a tothora.

Vol fer sentir la seva veu, escampar-la a totarreu.

Més la premsa a la ciutat no els hi fa gens de costat.

Doncs ho tenen ben present que són veu del Moviment.

La Junta de «La Alianza» porta molts anys, però no es cansa.

Hi volen ser reelegits els mateixos eixorits.

Valent-se de la Dictadura no hi ha cap més candidatura.

Els socis cooperativistes no poden presentar cap llista.

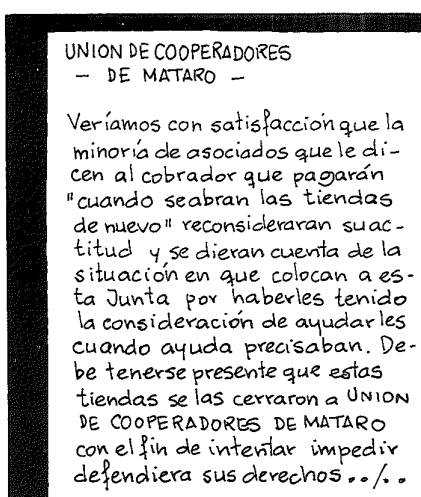
Veient el somni frustrat de regir la Mutualitat.

Impedint-se la funció teòrica de la fusió.

Es tanquen tots els locals, botigues i sucursals.

Algú que ha comprat de fiat ara es fa l'aprofitat.

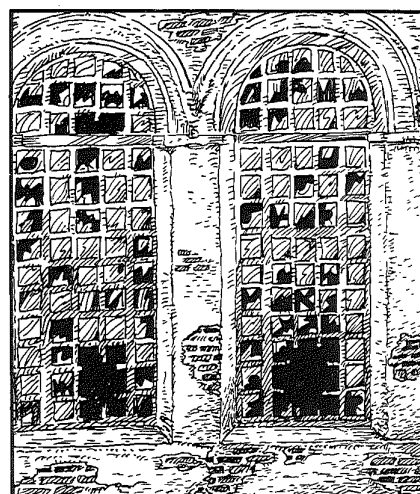
Ni aquells acords ben pactats compleix la Mutualitat.

Cooperador, ja ho saps; reclamacions a «can taps»!

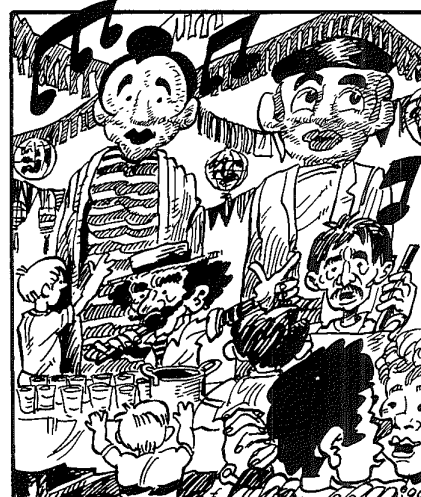
La Immobiliària fa «figa» i empenyora les botigues.

El patrimoni tancat va quedant en mal estat.

Lenta i progressivament s'incorpora nova gent.

Mantenint-se sempre viu l'esperit cooperatiu.

La Immobiliària no en surt provocant un nou ensurt.

MATARÓ . Sábado 1 de Julio de 1972.

INMOBILIÀRIA ALIANZA, S.A.
En liquidación.
Por la Comisión Liquidadora:
Enrique Alegre Bargués
Jaime Palol Salellas
Eduardo Matesanz Gómez.
SUBASTA PÚBLICA VOLUNTARIA

Casa en la ciudad de Mataró con frente a la calle Real Travesía de la Carretera de Madrid a Francia núms. 260 y 262, compuesta por dos

Doncs convoca una subhasta tractant d'aconseguir «pasta».

Però tothom qui va a pujar és avisat a l'entrar.

La subhasta és un fracàs doncs cap comprador en fa cas.

El temps i molta paciència i una forta resistència.

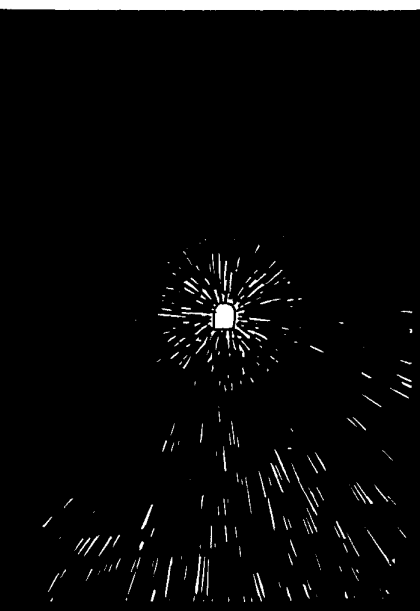

Tot esperant que la sort ens porti al bacallà mort.

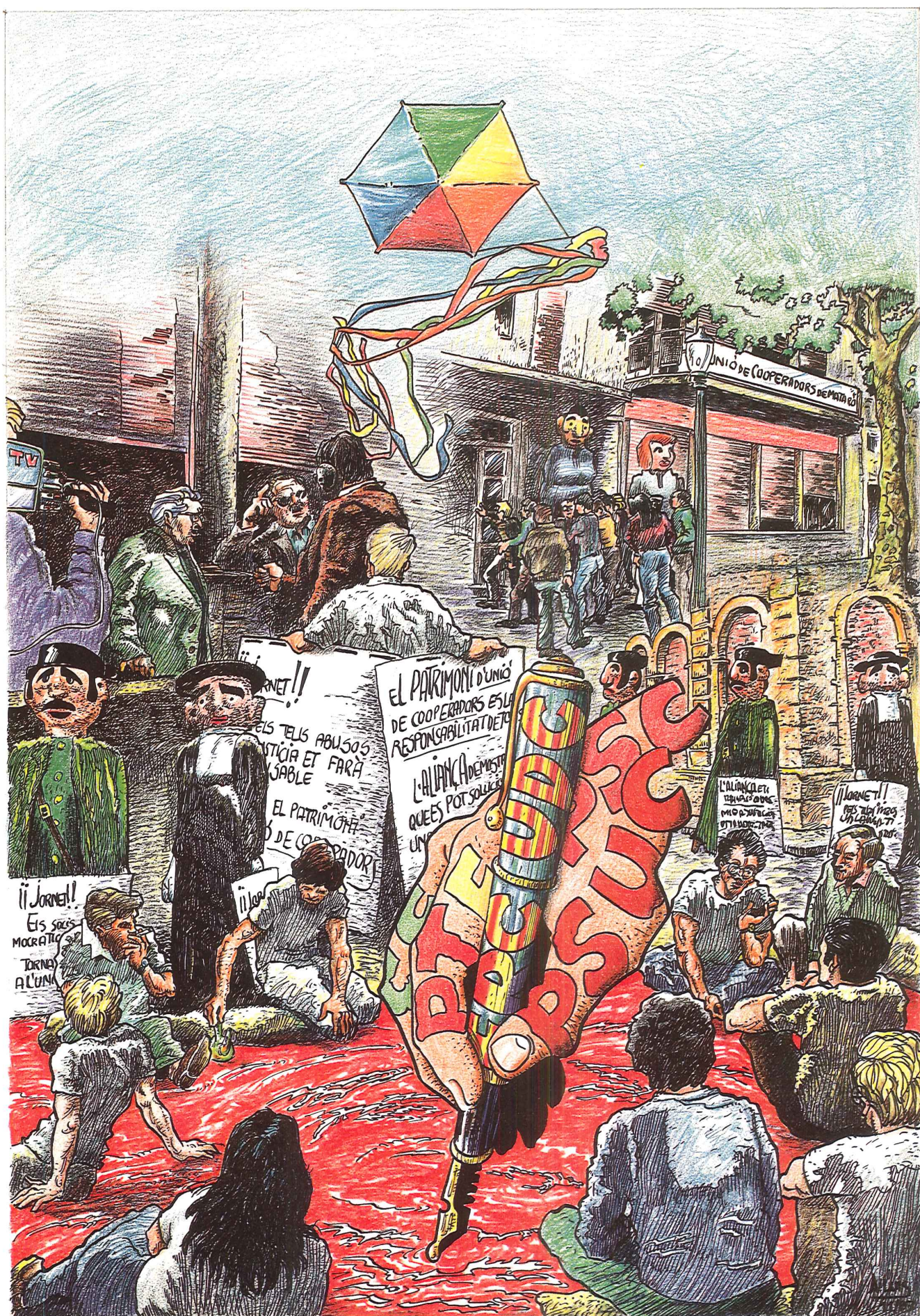

I ja, sense dictadura, fem la nova singladura.

FÍ
DE LA
TERCERA
PART

(Lluita per la recuperació del patrimoni durant la transició i la democràcia)
(Del 1.975 fins avui)

MIRA: TÚ ELS VENS, ELS TRASPASSES, HI FAS OBRES, QUES'HO TROBIN FET, DESPRÉS QUE RECLAMIN ON VULGUIN

A cop de fets consumats volen treure's les propietats.

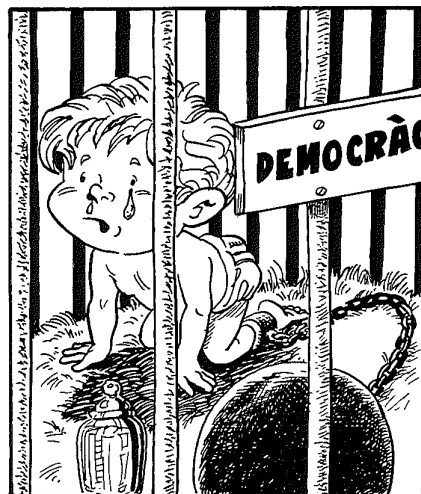
ARA NECESSITEM CONSULTORIS NOUS. DONCS, ÉS UNA BONA EXCUSA PER ARRAMBAR AMB EL LOCAL DEL C/ MONTSE-RRAT

L'ampliació és una raó bona per quedar-se «La Tahona».

HAY QUE ESTAR PREPARADOS PARA DEFENDER LA PATRIA DE NUEVO. ¡VUELVE PACO!

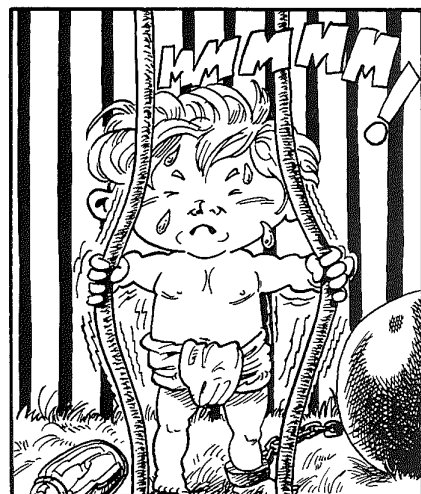
Encara hi ha reduïdes tancats, de càrrecs i autoritats.

«Atado y bien atado», recordem, què posava el testament.

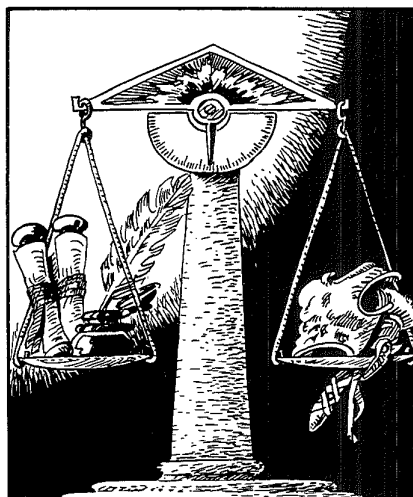
Un President ploríc no vol deixar el seu escó:

Més la democràcia, forta, truca valenta a la porta.

I així són legalitzats molts partits a tot l'Estat.

Per deixar la dictadura o transició o la ruptura.

Ho signen ben decidits un bon grapat de partits.

Volem, en aquest document, centrar-nos en les cooperatives i més especialment en el cas del Patrimoni de Unió de Cooperadors de Mataró. Si les entitats populars foren perseguides, amb les cooperatives es va fer quelcom pitjor. Es va adulterar el seu contingut, fent que perdin el seu sentit als ulls del nostre poble. Aquesta situació en que es van trobar les cooperatives, juntament amb la corrupció característica del règim, va fer que el Patrimoni que els

En són legals creditors
La Unió de Cooperadors.

Des de fa vint-i-cinc anys aquests locals es van enrunant lentament, sense que l'Administració fes res per solucionar aquesta situació escandalosa.

Creiem que cal fer justícia als cooperadors mataronins i tornar al poble uns espais que li pertanyen. Denunciem qualsevol operació especulativa que es vulgui fer amb aquest patrimoni, deixant per assentat la nostra voluntat de treball i lluita per salvar per la democràcia un Patrimoni que tor-

Cal retornals-hi amb justícia
el que prengué la cobdícia.

¿QUÉ PASSA COLEGASS, QUE
TODO SON JETAS NUEVASS?

La democràcia incipient
estrena nou Parlament.

També dins l'Ajuntament
la democràcia s'estén.

Sembla més optimista
el futur cooperativista.

Gaudint teòricament
de l'aval de l'Ajuntament.

L'ultra-dreta, emperò, treballa
per veure si hi ha baralles.

Doncs enmig de tants d'èismes»,
encara és viu el franquisme.

La gent de verd i xarol
ens volen posar el dol.

«Todos al suelo», escridassen, mentre l'hemicicle arrassen.

Molt «educadament» silencièn el Parlament.

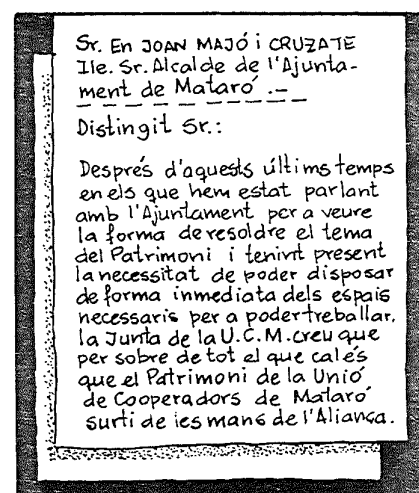
Per sort aquest cop d'estat és aturat i frustrat.

Alguns partits escamats ara van com escaldats.

Es veu la possibilitat de negociar amb la Mutualitat.

Hi pot fer de mediador l'Alcalde en Joan Majó.

Més l'actitut de «L'Aliança» provoca desconfiança.

Doncs solament hi ha paraules i cap fet damunt la taula.

Es refreda l'esperança doncs la negociació no avança.

Ningú fa cas de la veu:
-que ens treuen de «l'Ateneu»!.

Necessiten més que mai
disposar d'un bon espai.

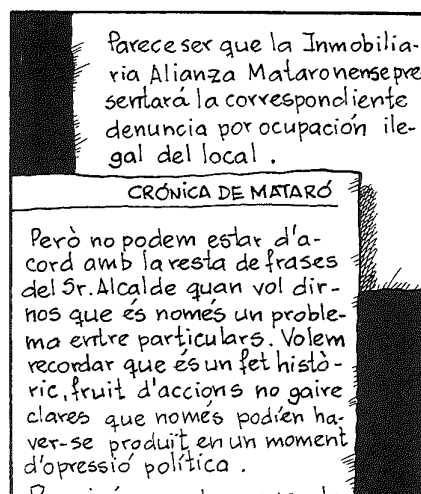
Hi ha una base i una raó
excusant l'ocupació.

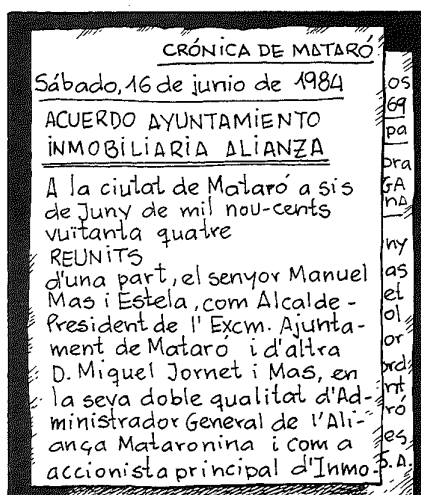
Afrontant la diatriba
es llença la Cooperativa.

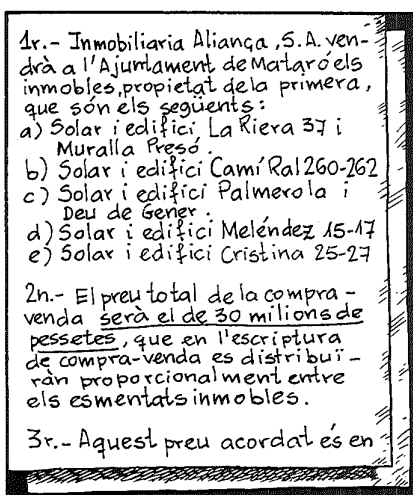
Un grup de cooperadors es mou
ocupant el «Cafè Nou».

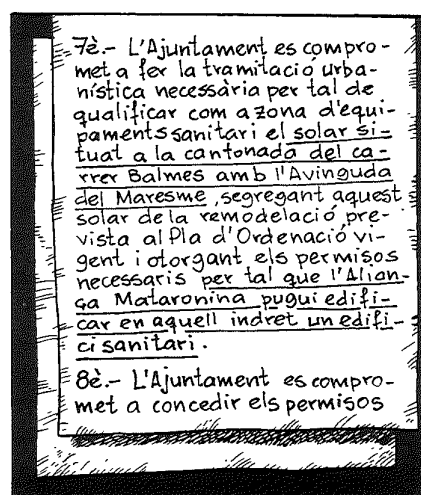
No fa cap gràcia aquest fet
ni a l'Alcalde ni en Jornet.

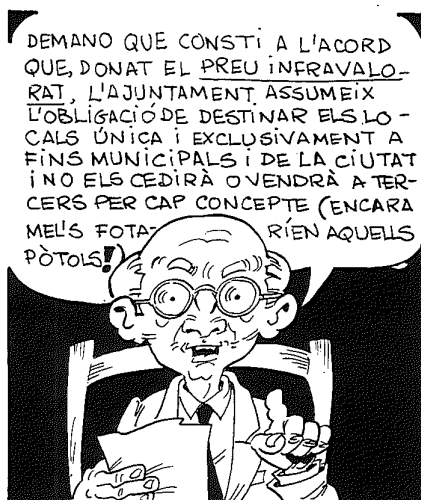
És aquest un cop molt fort
que precipita un acord.

Trenta milions pagaran
els de la Casa Gran.

Una torna cal deixar;
el local del «Cafè de Mar».

El patrimoni, íntegrament, serà de l'Ajuntament.

Si el patrimoni és lliurat un objectiu és lograt.

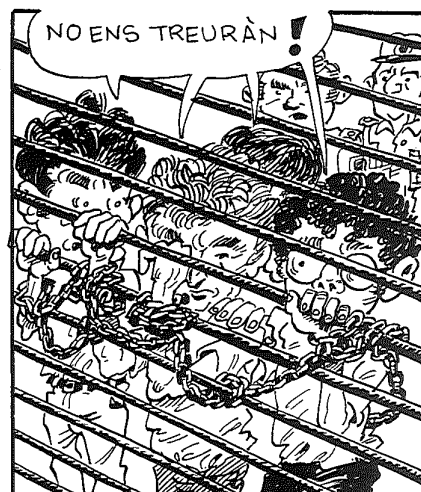
Però no queda massa clar el perquè s'ha de pagar.

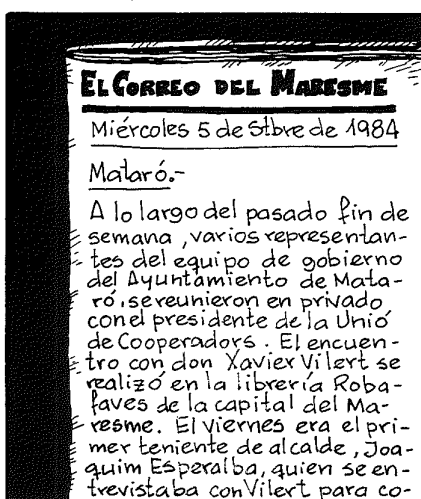
D'una manera sobtada es produeix l'alcaldata.

De forma unilateral imposa tancar el local.

Més els cooperadors, encadenats, es neguen a ser desallotjats.

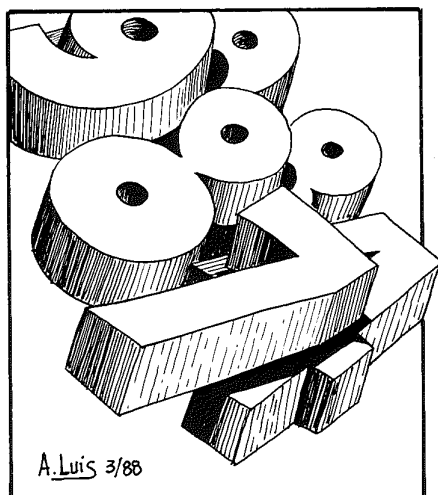
Fins i tot els regidors recolzen als cooperadors.

Han de declarar al Jutjat les màximes autoritats.

Per ser instrument de la guerra també és instat el Sr. Serra.

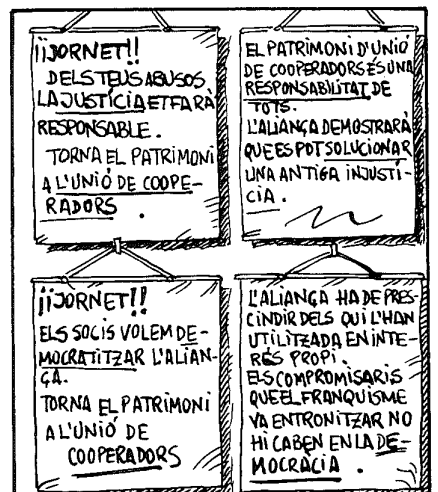
Rient -o plorant- un trieni
i encara no hi ha conveni.

Els gegants queden plantats
davant de la Mutualitat.

A la casa del gerent
també s'hi para la gent.

Els cartells demanen gràcia,
justícia, responsabilitat i democràcia.

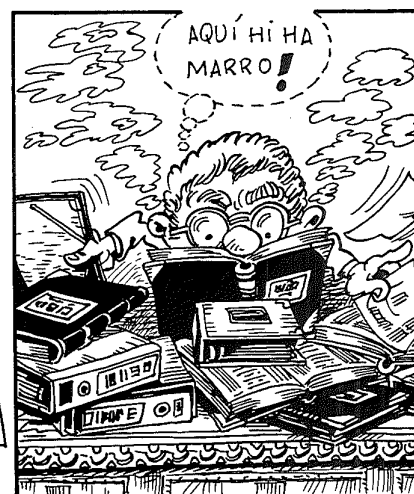
A «L'Aliança» algú s'espanta
doncs hi ha qui estira la manta.

Un col·lectiu i un doctor
denuncien al voltor.

El jutge disposa la intervenció
d'arxius i documentació.

L'actuació del Jutjat
aviat dona resultats.

Una cosa és imminent:
la dimissió del gerent.

QUÉ PASSA? L'ADMINISTRADOR S'HA EMBASCAT AL REBRE LA MULTA DEL JUTJAT... EP! EP! RETORNIS!

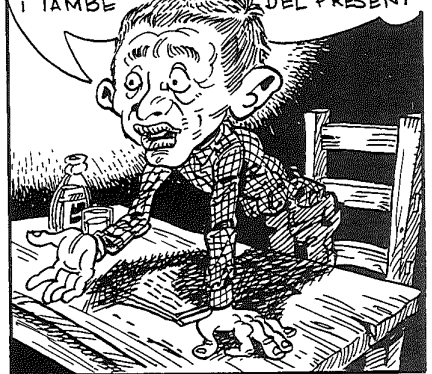
Per culpa de males gestions dos-cents «quilos» en sancions.

FIXAT AMB AQUESTS PAPERS: EL SUPOSAT 10% DE LES ACCIONS DE "INMOBILIARIA ALIANZA, S.A." CEDIT A LA MUTUALITAT HA "TORNAT" A LES MANS DEN JORNET ARA, ÚNIC ACCIONISTA DE LA INMOBILIARIA. ABASSEGADOR!

Noranta més deu fan cent. Tot el «paquet pel gerent».

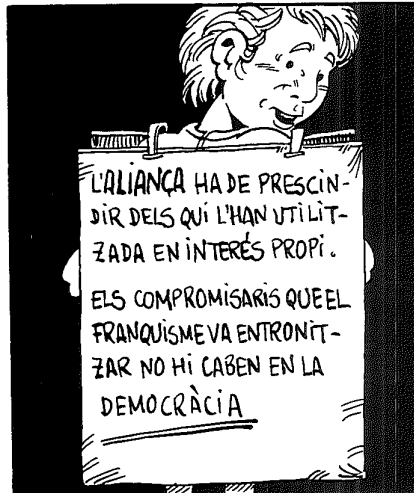
COM A COOPERADORS A LA VEGADA QUE MUTUALISTES AMB EL DRET QUE AIXÓ ENS POT DONAR, DEMANEM UN REPÀS DEL PASSAT I TAMBÉ DEL PRESENT

Els cooperadors mutualistes demanen passar revista.

Treballar i cercar solucions, ambdues institucions.

Fer que sigui unitat democràcia i mutualitat.

El que l'especulació va embrutar cal tornar-ho a netejar.

Tant sols fent devolució dels béns de la cooperació.

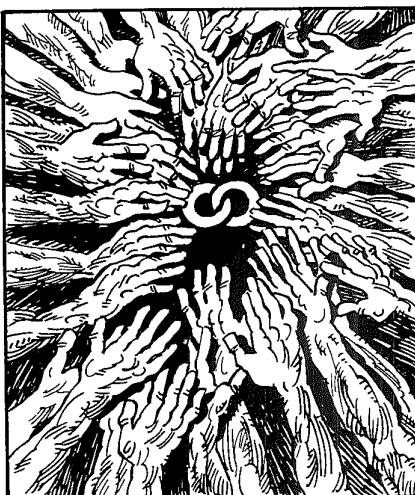
Cooperador, movilitza't! Desperta't, solidaritza't!

Fem de la força amb comú nostre present i futur.

Mataró n'és testimoni
de la lluita pel patrimoni.

Com la força va fundar,
va fer créixer i ajuntar.

Resistint tantes pressions,
conxorxes i persecucions.

Mantenint encès el caliu
de l'esperit cooperatiu.

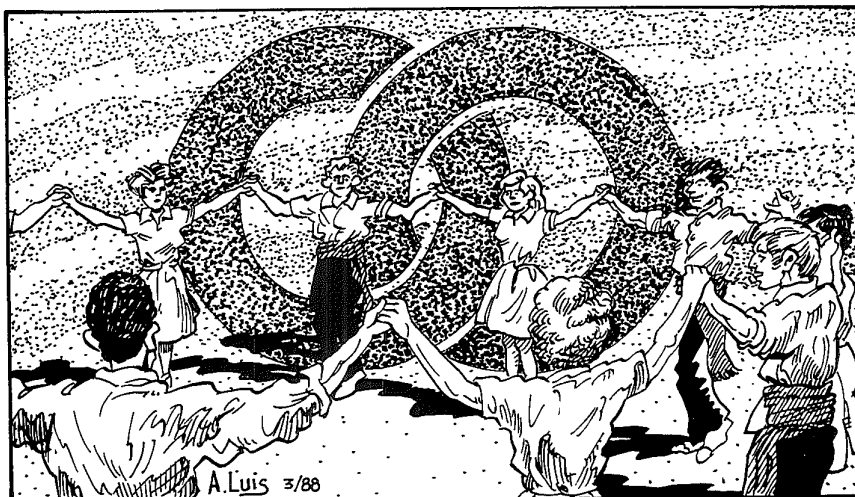
Renovant fins avui dia
tota la seva energia.

Commemorant seixanta anys,
d'alegries, dols i danys.

Reclamant amb forta veu
el fruit del que som hereus.

I des d'aquí proclamem
que hem estat, som i serem!

El nostre reconeixement a:

Caixa de Barcelona
Caixa de Catalunya
Caixa de Pensions «La Caixa»
Col·lectiu Ronda
Coop. vivendes Unió Coops. Mataró
Copisteria La Juliana
Cristalleries de Mataró, S.C.C.L.
Departament Ensenyament Ajuntament Mataró
F.C.C.C. (Federació Coops. Consum Catalunya)
Fundació Roca i Galés
Inbercop, S.A.
Robafaves llibres, S.C.C.L.

A Gonçal Palomar

L'avi Gonçal va ésser un dels socis fundadors de «La Estrella», quan tot just tenia dinou anys. Molt més endavant, en plena crisi de la U.C.M., va voler formar part de la Junta Rectora per reivindicar legalment el retorn del patrimoni. Ell i d'altres companys varen ésser rebutjats per l'autoritat cooperativa del moment, penjant-los-hi l'etiqueta de «rojos» com era costum de l'època.

Gonçal Palomar era enemic d'encasellaments sota d'unes sigles o d'un partit, però el seu camí per aquest món sempre va estar significat per una postura inequívocament al costat de l'obrer i de la cooperativa, fins els darrers moments de la seva intensa vida.

En Gonçal, l'avi Gonçal, era un home menut, d'aparença insignificant, però amb una energia pròpia dels grans homes. La seva mirada, sota de la boina inseparable, et parlava de geni, força, convicció, tossuderia, fermesa...

Gonçal Palomar, el meu avi polític, fou un home de principis i admirable, que encara viu en el meu record i a ell i al que ell representa, va dedicada aquesta mena d'auca.

Antoni Luis i Planas

